

STRATENÉ ROZPRÁVKY POVAŽIA

HUNCÚTOV KLOBÚK

Okrute, v dedine pri Váhu, žil mládenec Orko. Jeho otec zomrel, matka chorľavela. V chalúpke sa usadila bieda. Preto šuhaj zašiel za vrchným ledníckym horárom a prosil ho o službu. Horárovi sa uľúostilo, nuž mu takto povedal:

- Tu máš lajstro. A tu pušku. Prvé ti posielam môj pán, druhé ti dávam ja. Na tebe záleží, dokedy budeš mať obidvoje.

Šuhajovi poskočilo srdce, aj matka sa tešila:

- Váž si toho dobrého človeka, syn môj, takých je málo. Poslúchaj ho a rob všetko iba tak, ako on povie.

Snažil sa mladý hájnik, ako najlepšie vedel, no keďže bol chudobný a zanedbaný, iní hájníci sa z neho smiali. Mládenca to trápilo, nuž sa požaloval matke. Poradila mu:

- Prestali by smiechy, syn môj, keby si mal Huncútov klobúk. Lebo nad všetku parádu je lovecké šťastie. A to má iba ten, komu požičia svoj klobúk poľovník čarodejník Huncút.

Syn mávol rukou. Neveril, že taký človek žije. Jedného dňa však bol svedkom zvláštnej situácie. Zeman postrelil statného diviaka a ranený zver sa vrhol proti sluhovi z Klobušíc. Ten zostal ležať ťažko ranený, umieral. Kývol na Orka a ticho mu šepkal:

- Počuj, chlapče, pomôž mi, dohľadni, prosím ťa, aby ma riadne pochovali. Potom choď za moju ženou a vypýtaj si od nej starý klobúk, čo som ho vždy na poľovačky nosil. Ech, keby som ho bol dnes mal tu, nešťastie by ma obišlo...

- Pravdaže, pomôžem, ale klobúk nechcem, ďakujem.

- Len poslúchni, chlapče. Klobúk nie je hocijaký, uvidíš. Nos ho neprestajne, z ruky ho nepúšťaj, nikdy ho nenechaj vonku, lebo by si oň mohol prísť...

Zeman sa veľmi nestaral, ako sluhu pochovejú, ale Orko dbal na všetko. Mŕtveho dal zaviesť do Klobušíc a tam ho pochovali, ako sa patrí. Potom, keď si ešte raz všetko premyslel, a napokon sa predsa len vybral za vdovou a pýtal si ten starý klobúk.

Nie, že by sa dovtedy vodilo Orkovi najhoršie. Bol mladý, hore rozumel a rozumel aj zveri. Občas aj niečo ulovil. Ale keď si dal na hlavu starý klobúk, podarilo sa vždy. Ak vábil jeleňa, privábil ho. Ak čakal na srnca, dočkal sa ho. Keď šiel na drobnú zver, toľko mu jej prišlo, že nevedel kam skôr streliť.

- Povedz, Orko, - spytovali sa ho jágri, - ako je možné, že sa ti tak darí? My sme starí poľovníci, ale toľko trofejí nemáme, ako máš ty, mladý holobriadok.

- Mám len šťastie, - povedal potichu Orko, - nič iné v tom nie je. Iba ak toľ, tento starý klobúk...

Vybuchli od smiechu. Jeho starý deravý klobúk volali lopúchom. Orko bol rád, mohol ísť po svojom. Chodil so starým klobúkom do hôr ďalej. Už mu neprekážalo, že sa z neho občas vysmievať. Starý ošúchaný klobúk mu krivdu nahradil...

Istého dňa pred večerom stretol v hore čudného chlapíka. Malého, prihrbeného s kabátom až po zem. Človečik zastal Orkovi do cesty a povedal:

- Som Huncút, poľovník z Hrmavice, vydaj mi môj klobúk!

- Akože? Veď je môj, - odpovedal Orko, - dostal som ho darom od sluhu z Klobušíc.

- Hmm, lenže ten figliar ho kedysi uchmatol mne -, povedal Huncút.

- Môžem i nemusím veriť... Ako dokážeš, že si Huncút a klobúk je tvoj?

- Chlapče, ak si ešte nepočul o lovcovi z Hrmavice, potom ti sám musím niečo ukázať...

Vytiahol spod kabáta píšťalku a začal písať. Hneď sa zletelo na tisíc vrán. Krákali a dobiehzali do šuhaja. Döbali, driapali pazúrmí, šlahali krídlami. Možno by sa bolo Orkovi všeličo

prihodilo, keby nebol Huncút prestal. Len čo skryl píšalku a mávol rukou, vrany sa rozleteli a stratili za stromami.

- Stačí? – zaškeril sa Huncút. – Nestačí? – spýtal sa, keď Orko mlčal. – Dobre, pozeraj sa ďalej!

Zasa siahol pod kabát a vytiahol trúbku. Zadul na nej, prihnalo sa deväť lišiakov. Začali na mládencu štekať. Strielal po nich, oháňal sa, ale netrafil ani jedného. Napokon, spotený a vystrašený bol rád, že Huncút zvery odhnal.

- Stačí?, - chechtal sa poľovník z Hrmavice. – Čože? Ešte nestačí? – čudoval sa, keď Orko aj potom mlčal. – Dobre, ukážem ti ešte niečo.

Vytiahol spod kabáta pušku a začal z nej strieľať. Strielal, ani nenabíjal, no jedliam len tak vrcholce padali. A keď bolo deväťdesiat jedlí bez vrškov, prestal a spýtal sa:

- Stačí?

- Stačí.

Orko sňal čarodejov klobúk z hlavy, podal mu ho a chcel sa pobrať domov.

- Počkej, - zastavil ho Huncút, - dám ti iný. Nie je síce až taký, ako ten prvý, ale šťastie v poľovaní budeš mať aj naďalej. Na, vezmi si tento.

Čudný poľovník vymenil na svojej hlave klobúky a Orkovi podal menší, ešte masťnejší a ošúchanejší.

Onedlho dostal Orko od horára nový, pekný hájnický oblek. S radosťou ho prijal, veď už po ňom dlho túžil. Na hlavu si však nikdy nepoložil nový klobúk. Vždy nosil ten malý, zafúľaný, od Huncúta. Keď sa poľovníci čudovali prečo, odpovedal tajnostkársky:

- Tento klobúk nedám ani za nič. On poľuje! Ja iba strieľam.

JELEŇ KRÁLOVNEJ VÍL

Bola mesačná noc. Horár púchovského grófa stúpал na postriežku. Mieril pod Závoj nad Nosicami, na lúčinu pri bukovom lese. Každú noc sa tam popásal jeleň, ktorého mal zastrelit. Panstvo chystalo hostinu a na tej nesmela chýbať jelenia pečienka.

Ticho sa prešmykol horou. Sadol si na vyhladanuté miesto a vravel si:

- Ej, Vetrík, Vetrík, tejto noci padneš, hoci si krásavec a silák. Je mi ťa ľúto, no nedá sa nič robiť.

Horár čakal hodinu, dve, no kde nič, tu nič. Až o polnoci čosi zašuchotalo, zadupotalo. Odrazu sa rovno pred ním zjavil Vetrík. Mocné zviera malo krásne parohy a silné, rýchle nohy, na ktorých sa nieslo ako vietor. Lenže Vetrík dnes nebol sám. Na chrbte mu sedela víla. Zošuchla sa mu z chrbta na zem a podišla k mladému horárovi.

- Viem, že čakáš jeleňa, - riekla, - ale nechaj ho ty, dobrý šuhaj, na pokoji. Patrí našej veliteľke. Každú noc musí poodnášať hore na Závoj ku kamennému stolu dvanásť lesných žienok a trinásť Kytajku – kráľovnú víl. Vyhliadni si iného.

- Lenže, - osmelil sa dovtedy od prekvapenia ani nedýchajúci mladý strelec, - čo mi povie môj pán? Sám už Vetríka videl a chce pečienku iba z neho.

- Nášho jeleňa nesmieš zastreliť. A ak by si to predsa len spravil, zle sa ti povodí. No ak poslúchneš, mám ťa tejto noci k nášmu stolu pozvať. Kytajka ťa obdaruje.

Víla vyskočila na jeleňa a stratila sa v lese. Horár postával a nevedel, čo má robiť. Až keď jeleň bežal popred neho po druhý i tretí raz a vždy niesol inú vílu, vybral sa na Závoj aj on. Keď bol na mieste, jeleň pribehol už po dvanásť raz.

- Ešte počkaj, - pošepla mu víla, ktorá už raz s ním hovorila. - Teraz Vetrík prinesie našu kráľovnú.

Netrvalo dlho a zjavila sa Kytajka. Krásna žienka sedela na mocnom jeleňovi, vo vlasoch mala korunku, v ruke zlatú trúbku. Zastala rovno pred mladým horárom.

- Vzdal si sa Vetríka? – spýtala sa priamo. – Pozri, - hodila na kamenný stôl zlatú trúbku, - ak dáš môjmu jeleňovi pokoj, táto trúbka ti prinesie bohatstvo. Keď sa postavíš na stôl a zaduješ do nej, spadne ti hviezda z neba priamo k nohám. Lenže nebude to hviezda, ale zlatý kameň.

- Dobre, kráľovná víl, urobím, ako si želaš. Grófovi skúsím priniesť podobného jeleňa. Vyšiel na široký kameň, vzal zlatú trúbku do rúk a mocne do nej zadul. V tej chvíli sa mu k nohám zrútil zlatý kameň. To bolo bohatstvo! V živote už videl veľa zlata pohromade, no proti jeho kameňu to nebolo nič. Zohol sa, a musel sa poriadne pochlapiť, aby ho zdvihol.

- Ďakujem ti, kráľovná víl, nechaj si Vetríka. Ved si ja už voľajako poradím.

Do rána vzácne bremeno horko – ťažko doteperil domov. Zlato schoval a grófovi povedal, že Vetrík v noci pod Závoj neprišiel. Každý ďalší večer chodieval do hory, aby vystrielol iného jeleňa. Takého, ktorý by sa čo najviac podobal na Vetríka. Lenže nadarmo. Deň slávnostnej hostiny sa blížil, a on úlovok ešte stále nemal.

- Počuj, kráľovná víl, - oslovil ju, keď sa opäť o polnoci zjavila, - musím ti zlato vrátiť a jeleňa zastreliť.

Víla sa trochu zamračila, potom sa však pousmiala.

- Nerob to šuhaj! Tu máš, vezmi si trúbku a zober si ďalšiu zlatú hviezdu.

Vidine bohatstva horár opäť neodolal. Zatrúbil a k nohám mu spadla druhá zlatá hruda.

Vzal ju a šiel. Aj poďakovať sa víle zabudol. I s grófom mu bolo všetko jedno.

Tri dni pred hostinou sa ho pán opýtal:

- Jeleňa máš?

- Pane, - vykrúcal sa, - neviem, čo je s tými zvermi. Hoci každú noc chodím na postriežku, v hore ani srstí.

- Varujem ťa, horár! Jeleň na hostine nesmie chýbať...

Vedel, že ho čaká prísny trest, ak úlohu nesplní. Poznal grófa. Preto šiel opäť do hory. Ale keď jeleňa zase neuložil, prehovoril znova ku kráľovnej.

- Nehnevaj sa, kráľovná víl, -začal, - nedá sa nič robiť. Dosť som sa panstvu navykrúcal. Vetrík musí zahnúť. Viem, dala si mi zlato. Prinesiem ti ho späť.

Krásna Kytajka však na neho opäť vytiahla trúbku a zlato... Ktovie, či mladý horár naozaj nemohol iného jeleňa vystriechnúť a či chcel iba zbohatnúť. Isté je, že aj po tretí raz sa mu pri nohách zjavila veľká hruda zlata, pri ktorej mu ale Kytajka zdôraznila:

- Posledný raz som ti zlata nadelila, a tým som si jeleňa Vetríka draho vykúpila. No keby si mi ho nebodaj predsa len zastrelil, vyhladám ťa tam, kde ma budeš najmenej čakať, a porátam sa s tebou prísnejšie ako tvoj pán.

Keď však pán už po tretí raz pohrozil, horár sa zlakol a rozhodol, že pôjde a Vetríka skolí...

V ten večer sa parohatý krásavec pokojne popásal uprostred lúčiny. Horár už neváhal. Namieril, vystrelil.

Hostina bola chýrna. I jeho na ňu pozvali. Lenže, aký bol nesvoj! Báł sa Kytajkinho trestu. Popíjal, striedal pohár za pohárom, len aby strach zahnal. No práve vtedy, keď už dúfal, že sa dočká rána v zdraví, schytil sa vietor. Do hodovnej siene vstúpila Kytajka, krásna mladá

žienka. Tajomne sa usmievala, nič nevravela. Iba na horára pokyvkávala prstom. Vstal ako bez vôle a šiel za ňou...

Ludia vravia, že Kytajku nevidel z hostí nik, iba horár. A že nešťastníka hneď tam, na grófovom dvore, premenila na jeleňa. Sadla si na neho a povedala:

- Tvoje bohatstvo a radosť sú už minulosťou. Oddnes až naveky budeš jeleňom a budeš nás stále k nášmu stolu nosiť. Namiesto Vetríka.

KOZÍ HRAD

Nedaleko Púchova v časoch dávno minulých stáli dva hrady. Jeden na púchovskej skale, druhý na vysokom vrchu pri Nosiciach. Hrady sa podobali ako vajce vajcu, len s ich obyvateľmi to bolo inak. Kým na púchovskom žil vlúdny a skromný pán, v nosickom sídlil Zlorob, človek so zvráteným obočím a srdcom plným hnevu. Aj jeho chlapi boli celý deň nevrlí, neustále sa mračili, ich tváre ako keby boli vykresané z kameňa. Čudný život viedol nosický pán. Až do chvíle, kým nezazrel po prvý raz Milicu...

Na púchovskom hrade bolo ináč. Živo a veselo, všade plno kvetov a zvonivého smiechu. Z oblokov sa vykláňali pekné mladé devy, družky krásnej Milice, dcéry púchovského pána. Keď sa o ňu začal uchádzať Zlorob, púchovský pán vedel, že je zle-nedobre.

- Nedám ti dcéru za ženu, Zlorob. Nebol by si jej dobrým mužom. Bola by z nej chudera medzi tvojimi zamračenými ľuďmi, - povedal mu vtedy.

Zlorobovi sa v očiach zablysko, myklo mu sánkou, uchopil rukoväť meča.

- Dostanem Milicu, keby som sa k nej mal aj popod zem prevŕtať.

Od toho času ešte pilnejšie cvičil svojich bojovníkov a neskrýval pred nimi, že ich onedlho povedie na púchovský hrad. Niekoľko ráz skúšal nosický rytier šťastie pod púchovským hradom, ale nedokázal nič. Tetivy na lukoch drnčali, šípy svištali... Milica však mala spoľahlivých ochrancov. Púchovský hrad bol zvonku nedobytným.

Zlorob sa teda rozhodol pre úplne iný útok. Podzemný!

- Vykopeme podzemnú chodbu, to je jediná možnosť!, - potešil sa svojej novej nádeji.

Poddaní i vojaci celé tri roky kopali tunel. Zatiaľ Zlorob strážil cestu do púchovského hradu a odhŕňal od nej pytačov. Jedného dňa mu prišli povedať, že chodba je hotová. Robota skončená, chodba ústi do jednej z hradných pivníc... A tak jednej čiernej noci Zlorob vtrhol s piatimi vojakmi do Miliciny spálne. Vzal ju do náručia a odniesol ju spiacu do podzemnej chodby. Tam s ňou potriasol, a keď oči otvorila, povedal:

- Mojou budeš, Milica. Povedal som, že ťa musím dostať, čo by som sa mal k tebe popod zem dostať.

Na nosickom hrade bola svadba. Za stolom sedela biela nevesta, vedľa nej zamračený ženích. Milica po celý deň ronila slzy, na Zlorobove slová odpovedala mlčaním. Mlčala po svadbe, aj po celý ďalší rok.

Púchovský hrad bol odvtedy, čo sa stratila, potiahnutý smutným, čiernym súknom. Na nosickom hrade sa nezmenilo nič. Až jedného dňa pribehla za Zlorobom pestúnka a volala ho k panej.

- Už týždeň je jej zle, pane. Je veľmi chorá, bledne a slabá je sta suchá slamka.

Bedákal nad ňou, volal, že nesmie umrieť. Zbehol na nádvorie a privolal starca, najmúdrejšieho zo všetkých. Triasol ním a prosil, aby mu poradil, ako ženu zachrániť.

- Kozie mlieko, pane. Kozie mlieko je najlepší liek na túto chorobu. Tvoja pani ho musí mať každý deň. Piť, i kúpať sa v ňom. Ale na to treba veľa kôz.

Vojaci vyrazili do dedín, pobrali poddaným všetky kozy zo široho okolia. Tisíc rohových zvierat mečalo na nádvorí. Hrad a jeho okolie sa nimi hmýrili, ľudia začali nosický hrad volat Kozím hradom.

V nadojenom mlieku kúpavala pestúnka chorú paničku. Dlho sa zdalo, že sa jej zdravie nevracia, no o niekoľko týždňov pocítila Milica úľavu. Ako tak sedela v teplom kozom mlieku a premýšľala o všetkom, pomyslela si, že jej zamračený muž nie je až taký zlý. Keď z obloka zazrela, že sám dojí kozu, bola dojatá. Rozhodla sa vyskúšať jeho srdce ešte raz. Poprosila ho, či by nemohla uvidieť – možno už naposledy – svojho otca a matku.

- Pustím ťa, žena moja, hoci viem, že sa mi možno nevrátiš. Ale nech už je akokoľvek, vždy bude lepšie, keď vyzdravieš, ako by si mi mala umrieť, - odvetil skormútený Zlorob.

Potešila sa jeho slovám. V tú chvíľu mužovi všetko odpustila. Vstala, podišla ku kolíske a vybrala z nej malé chlapča. Usmiala sa naň a potom ho podala Zlorobovi.

- Na, vezmi syna na ruky a počkaj dolu pri kočiari! Chcem, aby si ma k rodičom odprevadil. Zloroba obliala radosť. Vystlal koč najjemnejšími poduškami a láskou a vydal sa spolu s Milicou a synkom smerom k púchovskému hradu.

Ej, či mal púchovský pán radosť! Všetko čakal, len toto nie. Milica urobila zo Zloroba statočného rytiera, zmenil sa na nepoznanie. A s ním - zmenil aj jeho hrad.

Bol svetlejší a teplejší. Namiesto zamračených tvárí boli samé usmiate.

Keď Milica vyzdravela, kozy poddaným vrátili, ale meno po nich hradu zostalo naveky. Nosicý - Kozí hrad.

ŽIVÁ VODA

1.

Kde bolo, tam bolo, za kopcami a strmými skalami, za lesmi a potokmi, takmer na konci sveta, neďaleko obrovského jazera, bolo jedno kráľovstvo. Uprostred kráľovstva sa do výšky čnel vysoký vrch a na ňom stál utešený hrad. Z každej strany ho bolo vidno, zo severu i z juhu mohli ľudia obdivovať jeho biele múry a štíhle veže. Bývala v ňom pravá kráľovská rodina – kráľ Dlhonos s manželkou kráľovnou Dlhonosovou a dcérou Dobromilou. Manželský kráľovský pár bol na svoje dlhé nosy pyšný. Ich dcéra však mala noštek ako gombičku. Meno Dobromila jej celkom pristalo, lebo bola dobrá aj milá, no predsa len najlepšia kráľovská dcéra to zasa nebola. Stále kdesi pobehovala, s chlapcami ryby v potoku chytala alebo sa hocikedy zatúlala do kráľovského lesa, uprostred ktorého sa ligotalo utešené jazero. Kráľ Dlhonos s kráľovnou Dlhonosovou sa často hnevali, že ich dcéra neprišla načas,

keď vítali vzácnu návštevu zďaleka, či keď mali vyraziť na kráľovskú jazdu po svojej krajine. A kráľovná Dlhonosová mala aj strach, lebo sa povrávalo, že práve pri jazere býva drak Karafa – obluda lesa.

„Talafatky!“ vravieval kráľ Dlhonos, keď mu niekto o Karofovi rozprával, „tolkokrát som tam bol a nikdy som nijakú obludu nevidel!“

Bol horúci letný deň a naša princezná sa znova prechádzala po lese. Kráčala, kráčala, ale natrafiť na cestičku domov sa jej nedarilo.

„Určite tu musí niekde byť,“ rozprávala si nahlas, kráčajúc pozdĺž potoka, ktorý ústil do jazera. Znenazdajky pred sebou uvidela vo vode, ani v zrkadle, zvláštnu skalú, úzku a vysokú ako okolo rastúce staré jedle. Princezná si oprela dľaň o čelo, aby jej do očí nesvietilo slniečko, predierajúce sa pomedzi listy stromov a zapozerala sa na jej vrchol. Zdalo sa jej, akoby sa tam niečo pohlo. A zrazu to niečo padalo a padalo a rovno na princeznú!

„Áááá!“ zakričala od ľaku.

Tá vec ju privalila, až sa princezná skopľala a dopadla na zem. Takmer skončila v potoku! Celá zafúlaná pozerá na to čudo - veľké ani peceň chleba, ale ten tvar – no namojveru, veď je to vajce! Obrovské bledé vajce s tmavými bodkami! Princezná jakživ také niečo nevidela. Rozmýšľala, rozmýšľala, vajce v rukách obracala, k uchu si ho prikladala, či nebude dnu niečo počuť. Napokon sa rozhodla, že si ho nechá. Nevedno ako, zrazu sa jej cestička domov ukázala, nuž zobrala vajce (bolo ťažké, ťažšie ako koruna kráľa Dlhonosy) a vybrala sa popri potoku domov. Kráčalo sa jej zle. Akoby na ňu voda neustále volala:

„Nebor to vajce, nebor to vajce!“ To sa mi asi len zdá, pomyslela si a s vajcom v náručí sa rozhodla sa, že musí zistiť, čo sa z neho vyľahne.

Rodičia sa na Dobromilu veľmi hnevali, veď už vyslali všetkých kráľovských zbrojnošov, aby princeznú našli. No a keď sa zjavila špinavá s obrovským vajcom, jediný, kto sa tešil, bol kráľovský kuchár:

„Jáj, to bude omeletka!“ pomädľil si ruky.

No princezná, že to teda nie a vajce si vzala k sebe do izby. Uložila ho do koša s najmäkším vankúšom v kráľovstve a kôš položila vedľa svojej posteľe.

Sotva však ráno nakuklo slnko do jej komnaty, ostala prekvapená. Namiesto vajčička boli

v košíku len škrupiny! Darmo pozerala pod posteľ, darmo dočahovala kutáčom pod skriňami. Všetko služobníctvo muselo hľadať po celom zámku čudo, ktoré sa malo z vajca vyľiahnuť.

„Keby sme aspoň vedeli, čo máme hľadať!“

„Veľkú sliepku?“

„Alebo obrovského vrabca?“

„Hus?“

„Možno dákeho mravca, ktorý je veľký ako ľudské dieťa... Veď aj mravce sa rodia z vajec!“ Ale nikto podivného tvora nenašiel. Dobromila, keďže bola dobrá aj milá, sa súciteľne rozplakala.

„Keď to chůda vypadlo z obloka mojej izby, naskutku sa muselo zabiť...“ vzlykala.

2.

Prešli týždne a smutná princezná si už pomaly zvykala, že tvora z vajca neuvidí, keď vtom prišiel posol, že na druhej strane lesného jazera vraj videli živého draka - Karafu. Kráľ Dlhonos sa poškriabal po dlhom nose a schuti sa zasmial:

„Cha-cha-cha! No to je dobrý vtíp! Toho draka by som chcel vidieť!“ Princeznú voľačo napadlo.

„Aj ja! Aj ja!“ zvolala.

A tak sa vydala veľká kráľovská výprava k jazeru, kde bol drak videný. Princezná s kráľom sedeli v kráľovskom kočiari, ktorý ťahali dva kone a pozerali z oblokov na krajinu. Išli ešte len pozdĺž potoka, a už zbrojnoši objavili obrovské prapodivné stopy. Kým ich skúmali, rozfúkal sa silný vietor, až kráľovi kráľovská koruna odletela z hlavy i s kráľovskou parochňou.

Dobromila zaliezla za najbližší strom a všetci sa pridržovali konárov, skál a všetkého, čoho sa pridržať dalo. Aj kone sa stúlili jeden k druhému. A čuduj sa svete! Kúsok od nich pristalo zelené dračisko s tromi hlavami, každá z nich oči vypliešťala na inú stranu a z každej papule šlahal oheň.

„Dobre, že ste prišli,“ zaburácal drak hromovým hlasom, až sa zem otriasla a voda v potoku akoby zacinkala, „už som sa chystal ja k vám.“

Kráľ sa pozviechal, pustil krík, ktorého sa držal a na plešinu (lebo parochňa skončila niekde

na dne potoka) si položil spadnutú kráľovskú korunu. Postavil sa, a hoci mal strach, zakričal:

„Ktože si, obluda jedna? A čože si také chceš, že si sa musel s nami stretnúť?“

„Som drak Karafa II. A chceš by som vašu Dobromilu za manželku. Zachránila ma, keď som ako vajce z rodného hniezda na zem padal a potom ma na mäkký vankúš položila, aby som sa mohol vyliahnuť. Nuž si myslím, že to bude pre mňa tá správna manželka,“ odpovedali s všetky papule draka súčasne.

Prekvapená Dobromila vyliezla spoza stromu. Oprášila si šaty a nazlostene podišla k drakovi:

„Ty nevychovanec jeden, či ty nevieš, ako sa kráľovské dcéry pýtajú o ruku? Vyspal si sa v mojej izbe na mäkkom, ani si nepozdravil, ani nezaďakovala, a teraz si myslíš, že si ťa za muža vezmem? Tak to teda nie!“ dupla Dobromila nohou. Drak ostal chvíľu zarazený. Všetkých jeho šesť očiesok zamrkalo. Jeho tri hlavy sa začali radíť. Po krátkej chvíli tá prostredná prehovorila:

„Uznávam, že neovládam kráľovskú etiketu. Ale to nič neznamená! Budeš moja a hotovo! A toto kráľovstvo tiež!“ Vtom sa jeho najdlhší krk načiahal, zubami schmatol princeznu šaty a letel aj s Dobromilou k vysokým skalám. Nešťastný kráľ Dlhonos so sluhami sa len nešťastne pozerali, ako im obaja miznú z obzoru.

3.

Kráľovstvo kráľa Dlhonosa sa zmenilo na nepoznanie. Kráľovná ho dala potiahnuť čiernym súknom, ľudia chodili v čiernych šatách a nariekali. Zdalo sa, že aj ich slzy boli čierne ako celá krajina. Vedeli, že teraz, keď ich má v rukách drak Karafa II., nepovodí sa im dobre.

„Na obed si dám tri prasiatka a päť kačíc!“ vydal drak rozkaz a ľudia mu museli nachystať, čo si zaželel. Keby tak neurobili, naskutku by podpálil ich domy a rozdupal polia. Kráľ Dlhonos už nenosil ani parochňu (tá vlastne ležala niekde na dne potoka), ani korunu. Trápil sa a hútal, akoby by vyslobodil svoju dcérku a zlikvidoval zlého draka.

„Nechápem, o čom toľko premýšľaš!“ hnevala sa jeho manželka, kráľovná Dlhonosová. „Treba nájsť odvážlivca, ktorý by skolil draka. Získa za to našu dcéru za ženu a tvoju korunu, beztak už na tvojej plešatej hlave dobre nesedí!“

Kráľ Dlhonos si nemyslel, že by mu koruna nesedela, ale chcel svoju dcérku Dobromilu za-

chrániť. A tak poslal poslov do okolitých i vzdialenejších krajín, aby ten, kto sa nebojí postaviť sa zlému drakovi, mu prišiel zofať jeho tri hlavy. Mládenčov sa spočiatku hlásilo dosť, ale keď sa dozvedeli o hrozitánskom drakovi Karafovi II., takmer všetci sa rozutekali. Ostali len traja, ktorí to so záchranou mysleli vážne.

„Keby ste išli spolu, možno by každý z vás bojoval s jednou hlavou a draka by ste porazili...“ uvažoval kráľ. Kráľovná ale nesúhlasila:

„Tak to teda nie! Ktorý by potom dostal princeznú za manželku? Musia ísť po jednom!“ Odvážlivci preto chodili k drakovi k jazeru po jednom. Prvý šiel princ Andrej z Kráľovstva nebojácnosti. Ostatní však dlhé dni čakali, kým sa vráti. Keď však nechodil, pochopili, že nad drakom ne zvíťazil a poslali k nemu druhého. Nevrátil sa však ani druhý. , Ostal už len posledný Janko. Keď sa Janko chystal na cestu k drakovi, kráľovná so odprevádzala so slzami v očiach. Veď ak sa už ani on nevráti, kto potom zachráni Dobromilu? Ale Janko z Karafova II. veru strach nemal. Usmial sa na kráľovnú a povedal jej:

„Len sa vy nebojte! Dajte mi dlhé, to najpevnejšie lano a ja to tomu zelenému spočítam!“ A keďže kráľovná Dlhonosová mala nos na vyhľadávanie hrdinov, Jankovi sama lano vybrala a vrúčne mu ho podarovala.

4.

Janko prišiel k veľkej jaskyni, kde drak býval. Ale nevošiel dnu, ani nezakričal na obludu. Schoval sa za skalu a počúval.

„Dobromila, čo keby som si dnes dal na obed jedného z tých tvojich záchrancov?“

„Ešteže čo! Si tučný! Musíš držať diétu!“ odsekla mu Dobromila. Jankovi sa veru nezдалa v tej chvíli Dobromila ani dobrá, ani milá. No s drakom netreba narábať v rukavičkách.

„Ale Dobromilka, nebud na mňa taká...“ prosil ju drak.

„Si odporný a lenivec k tomu! Ľudia ťa musia obsluhovať, domov ma nechceš pustiť! Týchto štyroch chlapcov si skoro zmárnil! A chceš odo mňa, aby som na teba bola dobrá! Tak to teda nie!“ nedala sa Dobromila.

Janko dlho-predlho čakal, kým sa drak neuložil spať. Až keď počul silné dračie chrápanie, vošiel dnu. Kývol Dobromile a po špičkách sa priblížil k drakovi. Najprv mu každú papulu lanom obviazal, potom krky dokopy zviazal a napokon ešte i krídla okolo brucha omotal

a pevným uzlom pripevnil. Ďalší kus lana navliekol drakovi okolo hrdiel ako psovi obojok. Dobromila sa tešila.

„Tí predchádzajúci záchrancovia prišli s mečmi a hurá na draka! Vôbec nerozmýšľali ako ty. No najprv treba pouvažovať, až potom konať. Preto sú teraz obaja uväznení na konci jaskyne.“

„Tak ich vyslobodíme,“ povedal Janko, schytil Dobromilu za ruku a spoločne vyslobodili dvoch mládenčov, reťazami priviazaných o skalu.

Až keď už boli všetci pred jaskyňou, Janko draka zobudil.

„Vstávaj, ty hnusná zelená obluda! Budeš pracovať! Priviažeme ťa k mlynskému kolesu, budeš ho točiť a mlieť múku alebo robiť niečo iné. Aby si bol užitočný a na svoje jedlo si zarobil!“

To ste mali vidieť, ako drak penil, keď sa zobudil! Chcel zavýť a oheň vyšľahnúť, ale papule otvoriť nemohol. Chcel krky natiahnuť, ale mal ich pevne zviazané. Chcel zamávať krídlami, ale tie mal priviazané k telu. Vyviedol ho Janko pred jaskyňu, ako keď vediete psíča vôdzke. Janko zvíťazil nad drakom. Videl, ako sa tešia dvaja súperi, ktorých vyslobodil i krásna Dobromila. Mohol na nej oči nechať. A veru, to robiť nemať! Namiesto pod nohy na ňu hladel, členok sa mu zvrtol vo výmole a on spadol zo skaly do priepasti. Tam ostal nehybne ležať. Dobromila dala chytro drakovu vôdzku do rúk štyrom odvážlivcom a bežala Jankovi na pomoc. Ale Janko nedýchal!

Kráľovstvo obletel chýr o Jankovej smrti. Akoby náhodou však na hrad prišla nízka ženička zahalená v tmavom rúchu, do tváre jej vidno nebolo.

„Táto žena vraví, že vie, akoby sa dalo Jankovi pomôcť!“ povedal sluha princeznej.

„Ako? Prezraďte, dobrá žena!“ klakla pred ňou princezná na kolená so sklonenou hlavou.

„Živá voda by pomohla, dievčička, živá voda...“

„Živá voda? A kdeže takú nájdem? Či taká naozaj existuje?“

„Ale áno. Ale to by si musela prejsť pol sveta. Štverť sa vrchmi, predierať sa pralesmi, brodiť sa tmavými močiarimi, preplávať desať riek... Neobzerať sa, len stále ísť vpred. Ďaleko je Krajina živej vody. Nie každý do nej dokáže dôjsť a cesta naspäť nie je o nič ľahšia.“

„Nebojím sa. Ak to Jankovi naozaj pomôže...“

„Janko tu ostane ležať tak, ako ho zanecháš. Potom stačí len zopár kvapiek živej vody a krv mu zasa začne kolovať v žilách. Ale nezabudni – zo živej vody piť nesmieš ani on, ani ty - len ňou Janka pekne pokrop.“

Kráľ Dlhonos z druhej strany komnaty počúval tento rozhovor.

„Ak je tak, potom pošleme po živú vodu sluhov, prečože by mala ísť princezná? Veď to sa nehodí!“

„Živá voda bude len vtedy účinná, keď ju prinesie niekto z čistej lásky,“ dodala starenka a rozplynula sa ako dym.

5.

„Naozaj to skúsiš?“ smutne sa pýtal Dobromily kráľ Dlhonos už tretí raz a utieral si pri tom svoj nosisko. Ale Dobromila už bola rozhodnutá. Vedela, že musí nájsť živú vodu pre Janka stoj čo stoj. Zbalila si do batôžka len to najnutnejšie, obliekla sa do mužských šiat, na rozlúčku pobožkala rodičov na dlhé nosy a vybrala hľadať živú vodu.

Prešla snaď pol sveta. Štverala sa vysokými vrchmi, že niekedy si myslela, že na ich vrchol ani nedôjde. Predierala sa pralesmi, v ktorých si roztrhala šaty, dorážala ruky i nohy. Brodila sa močiarmi, v ktorých neraz plávali krokodíly a ona im len-len unikla. Boli by ju naskutku roztrhali. Na malej plti preplávala široké rieky, až došla do zvláštnej krajiny. Všetci ľudia v nej boli usmiati a krásni. Mladí a silní. Rovnako zdravo vyzerali aj ich zvieratá, záhrady, lesy a polia. Všetko žiarilo sviežou farbou ako u nás v máji. Pristavila jedného šuhaja a spýtala sa ho:

„Povedz mi, mládenec, kam som sa to dostala?“

Mládenec sa usmial a odpovedal:

„Si v Krajine živej vody.“

„Ach, to som rada!“ potešila sa Dobromila, „ukážeš mi, prosím, kde by som si mohla zo živej vody načrieť, aby som môjho Janka vzkriesila?“ Mládenec ostal zarazený.

„Pozri sa okolo seba – všetci sme tu silní a zdraví, pretože pijeme z prameňa živej vody. No tá nie je na to, aby sme ju po svete nosili. Ostaň tu s nami žiť a môžeš ju piť i ty a budeš stále krásna ako si teraz.“ Rúči to bol mládenec, ale Dobromile sa jeho reč veru nepáčila. Rozhodla sa, že na to pôjde inak.

„A kdeže máte kráľa?“

„Býva tamto v zámku,“ ukázal mládenec na utešený zámok. Dobromila sa so šuhajom rozlúčila a pobrala sa k zámku. Kráľ ju prijal, ale Dobromile sa nepáčil ešte väčšmi ako mládenec, ktorý jej cestu ukázal. Bol švárny, ale namyslený.

„Živá voda je len pre obyvateľov našej krajiny! Ak si ma vezmeš za muža, môžeš z nej piť kolko budeš chcieť. Ale kde-akému Janovi ju nosiť nebudeš!“

Dobromila pochopila, že tu pomôže len lešť.

„Veď ja by som tu aj ostala, aj tvojou ženou by som mohla byť, len mi tú studňu so živou vodou ukáž. Myslím si, že si si ju iba vymyslel, aby som sa za teba vydala!“

Zasmial sa kráľ a odviezol Dobromilu do najkrajšej sály zámku. V jej strede vyvieral z utešenej fontánky prameň chladnej vody. Strážilo ju dvanásť zbrojnošov.

„A či môžem skúsiť ako chutná?“

Kráľ len na to čakal, lebo kto sa živej vody napil, ten už z Krajiny živej vody nikdy neodišiel. Ale Dobromila si len do čutory nabrala, k ústam priložila, no nevpila z nej ani kvapku. Kráľ ju potom zaviedol do princeznej komnaty a po výbornej večery si v nej lahla spať. No len čo odbilo polnoc, vyskočila z postele. Všetci strážcovia v kráľovstve v noci živú vodu strážili, nuž poľahky sa prešmykla cez dvere a utekala s čutorou plnou živej vody domov. Nefahká cesta jej však už ubiehala rýchlejšie – veď niesla živú vodu, ktorá jej Janka vráti!

Janko ležal, ani mŕtvy, ani živý na posteli v jej kráľovskej izbe. Len čo ho pokvapkala živou vodou, začal dýchať, otvoril oči a pekne sa na ňu usmial.

A bola svadba! Všetci sa radovali, že budú mať nového múdrego kráľa. Kráľ Dlhonos dal Jankovi slávnostne na hlavu svoju korunu. Janko skoro do zeme zatlačil.

„Jáj, či je priťažká!“ vzdychol.

A tak sa v krajine od vtedy dobre žilo. Janko vládol spravodlivo a múdro. Z čierneho súkna ušili drakovi Karafovi II. pekný kabát. A on pomáhal so všetkými ťažkými robotami. Stal sa vegetariánom. Inými slovami, začal jesť len zeleninu a obilniny. Poslúchal ako hodinky.

A čutoru so živou vodou si na hrade strážili ako najväčší poklad. Veď čo keby sa zasa Janko zapozeral do Dobromilíných očí a pošmykol sa?!

OBSAH

Huncútov klobúk 🌻 2

Jeleň kráľovnej víl 🌻 5

Kozí hrad 🌻 9

Živá voda 🌻 12

Spolufinancované EŠ

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka:
Európa investujúca do vidieckych oblastí

